

ŁUKASZ LIBOWSKI

BEZ PRECEDENSU

SPRAWOZDANIE Z OGÓLNOPOLSKIEJ INTERDYSCYPLINARNEJ STUDENCKO-DOKTORANCKIEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ „MY, WY, ONI. CO I JAK STAROŻYTNI MYŚLELI O SOBIE I INNYCH?”

Ogólnopolska Interdyscyplinarna Studencko-Doktorancka Konferencja Naukowa „My, wy, oni. Co i jak starożytni myśleli o sobie i innych?” miała miejsce 15 maja 2020 r. Z powodu pandemii koronawirusa odbyła się online. Organizatorem wydarzenia było Koło Naukowe Klasyków, działające przy Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II. Radę naukową sympozjum stanowiło dziewiętnastu pracowników naukowych KUL-u, przedstawiciele nauk związanych ze starożytnością: prof. dr hab. Agnieszka Dziuba, prof. dr hab. Agnieszka Kijewska, ks. prof. dr hab. Mariusz Szram, ks. dr hab. Tadeusz Gacia, prof. KUL, dr hab. Maciej Jońca, prof. KUL, dr hab. Piotr Kochanek, prof. KUL, dr hab. Maciej Münnich, prof. KUL, dr hab. Krzysztof Narecki, prof. KUL, ks. dr hab. Marcin Wysocki, prof. KUL, dr hab. Ewa Osek, prof. KUL, dr hab. Monika Komsta, dr hab. Iwona Wieźel, ks. dr hab. Andrzej Piwowar, dr Katarzyna Kołakowska, dr Aleksandra Krauze-Kołodziej, dr Agata Łuka, dr Agnieszka Strycharczuk, ks. dr Tomasz Bąk oraz dr Wojciech Kopek.

Konferencję otworzył Piotr Wilk, prezes Koła Naukowego Klasyków KUL. Przywitał wszystkich uczestników, przedstawił porządek obrad, a także przyjęte przez organizatorów rozwiązania techniczne. Pierwszym punktem programu był wykład mistrzowski. Wygłosił go dr hab. Maciej Münnich, prof. KUL, pracownik Katedry Historii Starożytnej, Bizantyńskiej i Średniowiecznej w Instytucie Historii na Wydziale Nauk Humanistycznych KUL. W swoim wystąpieniu *Archeologiczne markery etniczności w Okresie Żelaza I w Palestynie na przykładzie wykopalisk w Khirbet Qeiyafa* omówił, w jaki sposób archeologowie doszli do przekonania, że miasto Khirbet Qeiyafa zamieszkiwali Hebrajczycy. Na taką konstatację pozwoliło uwzględnienie informacji na temat sprawowanego w tym miejscu kultu, wzniesionych budowli, używanej tam ceramiki i znalezionych pozostałości biologicznych. Ponadto

Ks. mgr ŁUKASZ LIBOWSKI – Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Wydział Filozofii;
e-mail: lukasz.libowski@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6175-0823>.

pomocne były dla archeologów ustalenia odnośnie do języka, jakim posługiwano się w Khirbet Qeiyafa, oraz fakt, że ta miejscowość była ośrodkiem centralnym całej sfery osadniczej. Wykład zakończył panel dyskusyjny, w czasie którego dr hab. Maciej Münnich odpowiadał na pytania uczestników konferencji.

Po krótkiej przerwie rozpoczęły się obrady młodych adeptów nauki. W programie znalazło się szesnaście prelekcji. Zgrupowano je w cztery panele tematyczne. Panel pierwszy poprowadził Łukasz Libowski, drugi – Marta Nowak, trzeci – Piotr Wilk, czwarty zaś Sebastian Mućka. Każdą z części obrad wieńczyła piętnastominutowa dyskusja.

Karolina Hołubowicz (UG) wygłosiła odczyt *Kleopatra i Antoniusz w propagandzie Oktawiana*. Odmalowała walkę propagandową, jaką prowadził Oktawian August ze swoimi politycznymi wrogami Antoniuszem i Kleopatrami. Tworząc negatywny obraz obojga, Oktawian wykorzystywał podejmowane przez Antoniusza i Kleopatrami działania przeciwko nim samym. Tomasz Bednarek (UAM) wystąpił z prelekcją *Dyskredytacja przeciwników filozoficznych u Numeniusza z Apamei*. Wykazał, że Numeniusz w dziele *O tym, jak akademicy przeciwstawili się Platonowi*, poprzez aluzje mityczne i kąśliwe uwagi, kreuje negatywny wizerunek filozofów akademickich jako nieortodoksyjnych uczniów Platona, samego siebie sytuując w roli prawowiernego interpretatora. Sebastian Mućka (KUL) zajął się tematem *Grecki historyk o władcach perskich – wizerunek Kambizesa i Kserksesa w „Dziejach” Herodota*. Objął, że sporządzone przez „ojca historii” portrety Kambizesa i Kserksesa miały być w jego zamyśle obiektywne. Stwierdził jednak zarazem, że kreując obrazy swoich pierwszoplanowych postaci, Halikarneńczyk przedstawiał je zasadniczo jako emocjonalne. Zwrócił uwagę, że Herodot wszystkim władcom orientalnym przypisywał zwłaszcza skłonność do poddawania się gniewowi. Michał Buraczewski (KUL) swój wykład zatytułował *Obraz poganina w chrześcijańskiej apologii Minucjusza Feliksa „Oktawiusz” w kontekście dialogu światopoglądów*. Najpierw omówił kategorie mądrości, cnoty i zbawienia pogan, których używa John Marenbon w książce *Pagans and Philosophers*, a następnie zastosował je w rekonstrukcji portretu postaci poganina Cecyliusza Natalisa. Przeprowadziwszy taką analizę, odkrył założenia chrześcijańskiego autora tego wizerunku. Ponadto udzielił odpowiedzi na pytanie, co Minucjusz Feliks mówi o rozumieniu i ocenianiu przekonań oraz wartości „innego”.

Łukasz Libowski (KUL), występując z referatem *Obrazołap: jedno z narzędzi w warsztacie badawczym filologa klasycznego. Czyli o metodzie dociekań imagologicznych w obrębie literatur greckiej i łacińskiej*, postawił sobie za cel zapoznanie filologów klasycznych z metodologią badań imagologicznych. Wyjaśnił podstawowe pojęcia, omówił możliwe sposoby prowadzenia badań oraz wskazał główne ustalenia imagologii i te momenty analiz imagologicznych, w których badacz winien zachować szczególną ostrożność. Anna Budzeń (KUL) swojej prezentacji nadała tytuł *Kobiety jako pacjentki według autorów pism z „Corpus Hippocraticum”*. W wystąpieniu skupiła uwagę na omówieniu, na podstawie wybranych dzieł, zagadnień dotyczących

zdrowia, schorzeń oraz natury ciała kobiety. Jej referat stanowił rozbudowaną odpowiedź na pytanie: co sądzono o kobietach i jak były traktowane w kontekście hipokratycznych teorii oraz praktyk medycznych? Piotr Wilk (KUL) w odczycie *Obraz „innego” na podstawie opisów triumfów historyków i biografów z I i II wieku* zajął się sposobem postrzegania i traktowania „innych” przez *populus Romanus*. Rozważania oparł na wybranych dziełach historiografów i biografów: Liwiusza, Tacyty, Swetoniusza, Appiana z Aleksandrii, Plutarcha z Cheroni i Józefa Flawiusza. W opisach triumfów, znajdujących się w pismach tych autorów, prześledził wzmianki o jeńcach i zakładnikach spoza rzymskiego kręgu kulturowego. Wojciech Witowski (KUL) w wystąpieniu *„Autoportret” wspólnoty mnichów iroszkockich w penitencjałach – analiza wybranych kanonów ksiąg pokutnych irlandzkich i brytyjskich* zreferował, jaki obraz mnichów iroszkockich wyłania się z używanych przez nich penitencjałów. Tym samym udowodnił, że księgi pokutne stanowią źródło do poznania życia codziennego wczesnośredniowiecznych chrześcijan, w tym zakonników.

Marta Nowak (UMCS) wystąpiła z referatem *Mity fundacyjne Rzymu w koncepcji pamięci kulturowej*. Za Janem Assmanem przyjęła założenie, że wyobrażenie o początkach własnego państwa jest jednym z przejawów zbiorowej pamięci kulturowej i skupiła się na pytaniu o zależności między pamięcią kulturową i jej utrwalaniem a funkcjonowaniem mitów założycielskich starożytnego Rzymu. Wykazała, że rzymskie mity fundacyjne należy czytać jako symboliczne konceptualizacje początków wspólnoty, a więc jako tzw. figury pamięci. Adam Pawlak (KUL) w prelekcji *„Nefandissima Langobardorum gens”. Początki koegzystencji Rzymian i Longobardów na Półwyspie Apenińskim na podstawie pism Grzegorza Wielkiego*, opierając się na listach urzędowych oraz pismach duszpasterskich, zwłaszcza *Dialogach*, Grzegorza Wielkiego, ukazał, jak ten autor postrzegał Longobardów i ich obecność w Italii. Podkreślił, że stanowisko Grzegorza zmieniło się: początkowo był on Longobardom nieprzychylny, natomiast z czasem zaczął odnosić się do nich życzliwie. Dominik Szurgot (KUL), korzystając głównie z papirusów odkrytych w oazie Fajum, wyłożył, jak postrzegali się wzajemnie Grecy i Egipcjanie doby hellenizmu. Swoją prezentację opatrzył tytułem *Podzieleni poddani. Grecy i Egipcjanie w hellenistycznej monarchii Lagidów*. Doszedł do wniosku, że etniczne i ekonomiczne podziały w społeczeństwie hellenistycznego Egiptu nie zostały przewyżnione oraz że nie istniał żaden przemyślany plan ich ograniczenia, co z czasem doprowadziło do poważnych napięć wewnętrznych w tym państwie. Artur Turowski (KUL) w referacie *Legendotwórcze przedstawienie obcych w wybranych tekstach greckich* przedłożył tezę, że już od najdawniejszych czasów, ze względu na ciekawość świata, a zarazem strach przed nieznanym, ludzie tworzyli fantastyczne narracje o tym, co było im mało znane, zwłaszcza o nowo odkrytych lądach. Przedstawił kilka przykładów mitologizacji obrazu obcego, przytaczając wyjątki z utworów Jambulosa, Ktezjasza, Herodota, Arriana, Pauzanasza i Diodora Sycylijskiego.

Dawid Mielnik (KUL) w referacie *Jak starożytni wyobrażali sobie dokonania zmarłego Chrystusa? Wątek „descensus” w apokryficznej „Ewangelii Nikodema”* przybliżył motyw zstąpienia Chrystusa do otchłani. Skorzystał z prawdopodobnie najważniejszego starożytnego świadectwa opisującego to wydarzenie, tj. *Ewangelii Nikodema*. Po wstępnym przedstawieniu utworu zarysował problemy związane z jego postacią tekstową i omówił jego kluczowy fragment. Justyna Horbowska (KUL) w wystąpieniu *Geneza pojęcia woli u Platona* zrekonstruowała dzieje czterech pojęć odnoszących się do woli (ψυχή, θυμός, νοῦς, ἐπιθυμία), pojawiających się w eposach Homerowych i u kolejnych filozofów, kończąc na Platonie. Wyłuszczyła genezę elementu wolitywnego w strukturze decyzji wraz z jego odniesieniami do prawdy i dobra. Mateusz Wyrzykowski (UJ) w prelekcji *Diaspora żydowska i rozwijający się Kościół w Rzymie* opowiedział o historycznych uwarunkowaniach powstania i rozwoju diaspery żydowskiej w Rzymie od II wieku przed Chr. do I wieku po Chr., zarysowując w ten sposób społeczno-polityczne tło rozwoju wspólnoty Kościoła w I wieku na terenie tego miasta. Zaprezentował relacje Judejczyków z mieszkańcami Rzymu i wskazał czynniki, które sprzyjały rozwojowi diaspery w Wiecznym Mieście, a następnie umożliwiły tam dynamiczny rozwój chrześcijaństwa. Jako ostatni wystąpił Łukasz Biełusz (KUL) z tematem *Pluralizm tekstów i modeli teologicznych środowisk Żydów palestyńskich i Aleksandryjskich na przykładzie „IV Pieśni o słudze Jahwe” (Iz 52,13-53,12)*. Omówił najważniejsze różnice semantyczne w odnośnym tekście hebrajskim i greckim, proponując, aby spojrzeć na nie w kontekście różnych modeli teologicznych obecnych w Biblii hebrajskiej i Septuagincie. Odpowiedział na pytanie, jakie konsekwencje ma fakt, że Jan korzystał z tekstu i modelu teologicznego Aleksandryjskiego, nie zaś palestyńskiego.

Całodzienne obrady podsumowała dr hab. Iwona Wieźel, koordynator kierunku filologia klasyczna KUL. Pogratiowała wystąpienie wszystkim uczestnikom, wysoko oceniając opracowane przez nich referaty. Przyznała, że z wielką satysfakcją przysłuchiwała się toczonym między kolejnymi panelami dyskusjom. Wyraziła nadzieję, że w tego typu spotkaniu będzie jeszcze mogła wziąć kiedyś udział. W podobnym tonie wypowiedział się, zamykając sympozjum, dr Wojciech Kopek, kurator Koła Naukowego Klasyków KUL. Z uwagi na okoliczności, w których się odbyła, uznał konferencję za bezprecedensową.